

ถาม-ตอบปัญหาธรรม เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๑

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

หลวงพ่อก : กำหนดพุทโธนะ พุทโธ กำหนดเฉยๆ อยู่อย่างนั้น กำหนดอยู่เฉยๆ ทีนี้ถ้าเด็กมันจะไม่เข้าใจตรงนี้ ตรงที่ว่าถ้ากำหนดพุทโธ พุทโธไว้ ให้มันสงบไป แล้วที่ว่าต้องการสีให้มันเปลี่ยนนี้ ไม่ต้องไปต้องการ ถ้าต้องการแล้วไม่ได้ คำว่าต้องการ หมายถึง สมุทัยคือความอยาก

ปกติของสัญชาตญาณมนุษย์นี้มีกิเลส มีความอยากอยู่แล้วโดยพื้นฐาน เราอยากภavana เป็น อยากมี อยากได้ อยากมาทำบุญนี่อยากได้ อยากตัวนี้ มันไม่ใช่อยากในเหตุการณ์ไฉน

สมมุติเราอยากจะทำงาน เราก็มาทำงานเลย แต่พอเราอยากทำงานปุ๊บ เราก็มาทำงาน พอกำลังทำงานอยู่ มันก็อยากให้งานเสร็จไวๆ อยากในงานแบบนั้น คืออยากให้งานนั้นเสียใจ เขาเรียกว่า “สมุทัยซ้อนสมุทัย”

แต่ถ้าอยากทำความดีนี้มันเป็นมรรค หมายถึง มรรคอรียสังขัง ทำความเพียรชอบ ความวิริยะชอบ ความอยากตัวนี้เป็นความอยากพื้นฐาน กิเลสนี้มันอยากไปตามธรรมชาติของมันอยู่แล้ว แต่เราอยากภavana แต่เราไม่อยากจะเปลี่ยนเห็นใหม่ ถ้าอยากให้เปลี่ยนนี้มันเหมือนกับว่า พอเราไปทำงาน งานยังไม่ทันเสร็จเลย เหมือนอย่างเช่นเราทำทอง หรือทำอะไรนี้ มันต้องค่อยๆ ต่อ เป็นข้อๆ มา ให้เป็นเส้น เป็นสร้อย ทีนี้พอทำทองเสร็จ ก็จะไปทำแหวน ทำอะไรอื่น มันก็จะทำให้ทำสร้อยนี้ได้ไม่ดี

เห็นไหม เราถึงบอกว่า ไม่ใช่อยากไปเปลี่ยนสินะ ไม่ใช่อยากให้เป็นใดๆทั้งสิ้น กำหนด พุทโธ พุทโธ ไว้ แล้วอยู่เฉยๆ ให้มันเป็นไปเอง.. ให้เป็นไปเอง.. แต่ที่ว่าเวลาเป็นไปเองเห็นใหม่ อย่างเรานั่งอยู่อย่างนี้ เรายังนึกได้ นึกในสมาธินี้นึกได้นิดหน่อย เวลาที่มีแสง มีสีขึ้นมา เราไม่ต้องออกไปดูไฉน

ให้อยู่เฉยๆ เหมือนกับเราสั่งให้สีมาหาเรา เข้าใจไหม เขาเรียกว่ารำพึง ถ้าคิดนี้ไม่ได้ คิดนี้มันหยาบกว่าสมาธิแล้วไง สมาธิมันเป็นจิตที่สงบ พอคิดขึ้นมาเราเรียกว่าถอนออกมาไง จิตมันกำลังจะละเอียดเข้าไป แต่พอเราไปคิด มันก็ไปปรุงแต่งจริงไหม พอปรุงแต่งมันก็หยาบ ที่เราฟังชานกันอยู่นี้เพราะความคิด ที่นี้เราจะทำให้จิตมันสงบ แต่พอเราไปคิดขึ้นมา มันค้ำกัน

แต่รำพึงนี้ มันคือคิดอ่อนๆ นึกๆ นิดๆ นึกเอา นึกๆ นิดเดียว อย่าคิด

ถ้าจิตเราสงบเข้าไป จิตเราสงบๆ แล้วเห็นขึ้นมา เราไม่ใช่ว่าอยากจะคิดขึ้นมาละ เรารำพึง เหมือนเกาะไว้.. เกาะไว้.. แต่ถ้าเป็นปกตินะ อย่างเช่น พระในสมัยพุทธกาลที่จะเหาะ “เราจะเหาะ” ก็ตั้งเป้าหมายไว้แล้วก็เข้าสมาบัติ เห็นไหม การเข้าสมาบัตินี้ก็คือการทำความสงบไป

นี่ก็เหมือนกัน เราตั้งเป้าหมายไว้ มีความอยากไว้ แต่ถ้าเราทำความสงบนี้ มันต้องการให้น้ำนี้ตกตะกอน แต่เราก็ไปเอามือแกว่งน้ำไว้ตลอด แล้วน้ำจะตกตะกอนได้อย่างไร เราตั้งใจให้น้ำตกตะกอน แล้วเราก็วางแก้วไว้เฉยๆ แล้วเราดูให้น้ำตกตะกอนจริงไหม

นี่ก็เหมือนกัน เราต้องการให้จิตสงบถึงจะเห็นแสง แล้วเราไปคิดให้มันเห็นแสง อยากให้แสงเข้ามา เห็นไหม ก็เหมือนไปกวนให้มันขุ่น

นี่เรากลัวจะสับสนตรงนี้ถ้าไม่เข้าใจ ให้ทำจิตสงบเข้าไป

“ความคิดกับความรำพึงนี้ต่างกัน”

ความคิด หมายถึง ที่เราคิดปกตินี้ เราเรียกว่าความคิด

แต่ความรำพึง หมายความว่า น้อมหน้อยเดียว เวลาจิตสงบแล้วน้อมเข้ามา.. เข้ามา.. ..เข้ามา..

เห็นไหม เวลาจิตสงบนี้ไม่ใช่คิด ไม่ใช่นึก ทางภาษาพระ เขาเรียกว่ารำพึง รำพึงบิดเดียว ในสมาธิจะทำได้ อันนั้นล่ะจะทำให้เข้ามา.. เข้ามา.. เข้ามา.. เรียกเข้ามาเลย ทำจิตสงบเข้ามา.. เข้ามา..

แต่นี้ไม่ใช่อย่างนั้น ที่เขาพูดให้ฟังว่า เขาพยายามจะจับนี่คือเขาไปทั้งหมดเลย เห็นไหม ไปทั้งหมดเลย ไปทั้งหมด ไปออก ออกไป “ต้องนั่งเฉยๆ สิ แล้วค่อยๆ เข้ามา”

หลวงพ่ : แล้วเมื่อก่อนตอนที่ว่าดีที่สุด ตอนที่อยู่ป.๔ ตอนที่ยังเล็กกว่านี้เห็นขนาด ไหน เห็นก็สี เห็นพร้อมกันเลยหรือ พร้อมกันเหมือนสายรุ้งไซ้ไหม เห็นหลายๆสี เหมือนรุ้งเลยเนอะ

โยม๑ : บางทีก็สีเดียว

หลวงพ่ : สีเดียว พอสีเดียวแล้วมันใสขึ้น.. ใสขึ้น.. ใสขึ้น.. อย่างสีแดง เห็นไหม แดงนี้ แดงเข้ม แดงนวล แดงอะไรนี้ นี่ก็เหมือนกัน สีนั้น ถ้าจิตเป็นสมาธิ ความสว่างไสว มันจะสว่างขึ้น.. สว่างขึ้น..

โยม๒ : แต่ถ้ามันแดง แดงแบบสีแดงแซดไปเลย จากที่ผมได้สัมผัส แล้วพอวิบ.. มันกลายเป็นดำไปเลย พอดำแล้วมันก็หายวิบ ผมก็กำหนดจิต มันก็เกิดบีบ พอเกิดบีบ มันก็แดง แล้วก็ค่อยๆ กลายเปลี่ยนสีเป็นดำ ถ้าเราจะให้เขียวหรือว่า....

หลวงพ่ : มันเหมือนกับเราตั้งใจไป พอเราตั้งใจขึ้นมา มันก็ชัด พอสติเรามันอ่อนลง มันก็จางลง..จางลง.. เห็นไหม

อันนี้เราพูดถึงนะ ฟังให้ดีอีกนิดนึงนะ อย่าสับสนนะ การทำให้จิตสงบกับการเห็นแสงนี้มันต่างกันนะ การที่เราเห็นแสงนี้มันเป็นบุญบารมีของแต่ละบุคคลนะ เราจะทำจิตสงบ ไม่ใช่ว่าต้องการให้เห็นแสง แต่ที่เราพูดถึงแสงเพราะคนนี้นั้นเห็นแสง

แต่การเห็นแสงนี้มันเป็นเป้าหมายที่สองไปแล้ว ไม่ใช่จิตสงบนะ จิตสงบนี้เป็นหนึ่ง การเห็นนั้นเรียกว่าเป้าหมายที่สอง เราอยู่เฉยๆ นี้เราไม่มีความคิดเลย เราไม่คิดอะไรเลย เราไม่มีความคิด พอคิดถึงอะไร อารมณ์นั้นก็เป็นอารมณ์ที่สองแล้ว อารมณ์ที่สอง..อันนี้มันเป็นแบบนิमित เราก็ย้อนนิमितนี้กลับเข้ามาหาเรา ที่เราบอกย้อนนิमितกลับเข้ามาหาตัว ให้จากสองนี้มาเป็นหนึ่งไป จากสองนี้ให้รวมเป็นหนึ่งให้ได้ “เอกกตารมณ์” พอรวมเป็นหนึ่งขึ้นมา มันจะดีขึ้นใจ

การเห็นนี้ มันเป็นปกติที่มันเห็น แต่บางคนก็ไม่เห็นอะไรเลย เห็นไหม ถ้าพูดถึงเรื่องนี้ประเด็นว่าการทำสมาธิคือการทำให้เห็นสี แต่การได้เห็นสีนี้มันคือการเพ่ง กสิณ

กสิณเขียว กสิณแดง เห็นไหม เขาจะวาดวงกลมขึ้นมาเป็นกสิณแล้วเพ่ง พอเพ่งแล้วก็หลับตา สมมุติว่าเหมือนเราคู่มือ ดูแล้วหลับตา นึกภาพมือออกใหม่ ถ้านึกภาพมือออก เขาเรียกว่า กสิณติดแล้ว พอติดขึ้นมา พอติดขึ้นมาก็เป็นภาพสีนั้น เห็นไหม เพราะพวกนี้จะมีฤทธิ์ไง พวกมีกสิณ อย่างเช่น กสิณไฟ เห็นไหม

อันนั้นก็เหมือนกัน นึกภาพจากข้างนอก แล้วก็ให้ภาพเกิดขึ้นจากข้างใน พอภาพเกิดจากข้างในก็กำหนดภาพนั้น แล้วขยายภาพนั้นให้ใหญ่ขึ้น ปฏิภาะ ใจ นี้คือการฝึกจิตให้มีกำลัง

การพิจารณากายก็เหมือนกัน จากกายส่วนเดียวคือการเพ่งอยู่ การเพ่งอยู่คือการสลักมันไว้ การค้นกันไว้ ไม่มีประโยชน์ แต่ต้องการให้มีการแยกแยะ ปฏิภาะ คือ แยกกาย ส่วนใดส่วนหนึ่ง เวลาเราพิจารณากาย ให้กายนี้แปรสภาพออก เพื่อให้เห็นความไม่แน่นอน เพราะมันเป็นอนิจจัง

การเพ่งกสิณ เห็นไหม แยกส่วนให้ใหญ่ขึ้น.. ใหญ่ขึ้น.. จนครอบโลกธาตุเลย นี่แยกกสิณ ปฏิภาะ แยกส่วน ขยายส่วน ให้มีพลังงาน อันนั้นมันเป็นกสิณ

โยม๒ : การเพ่งกสิณนี้ทำให้เกิดพลังจิตได้ไหมครับ เกิดเป็นอิทธิหารได้ไหม

หลวงพ่ : แน่นอน

โยม๒ : อยากถามว่าท่านอาจารย์เคยนำมาใช้ไหม

หลวงพ่ : เคยทำอยู่... เราเคยทำ หมายถึงว่า เราเคยลองทุกอย่างที่พระพุทธเจ้าสอนนะ เราพิสูจน์อยู่ เพ่งกสิณไฟ เพ่งมาหมดแล้ว เพ่งตลอด เพ่งจนเหงื่อซก อันนี้ก็ลองทำดูไป ต้องลอง ลองแล้ว เราจะรู้ว่า “อ้อ....อันนี้เป็นอย่างนี้ อย่างนี้เป็นอย่างนี้”

โยม๒ : ผมได้ข่าวมาว่า ท่านอาจารย์สมัยที่รุดงค์อยู่นี้ พรรษาหนึ่งได้ข่าวว่าไม่นอนเลย นิ่งอยู่อย่างนั้น ไม่ทราบว่ามันได้ยังไง

หลวงพ่ : ยิ่งกว่านั้นอีก หลวงปู่เปลื้องไม่นอนตลอดชีวิตนะ

โยม๒ : แล้วไม่ง่วงหรือครับ

หลวงพ่ : ง่วง ! แสบง่วง อคนอนนี่มันต้องง่วงโดยธรรมชาติ ง่วงแสบง่วง ใครว่าไม่ ง่วงนั้นโกหก ใหม่ๆ พอง่วงมันก็ต้องต่อสู้ ไอ้โฮ..ทรมานมาก ทรมานเพื่ออะไร ทรมาน เพื่อตัดกิเลสไป ไอ้มันนี่เป็นวิธีการตัดกิเลสใช้ใหม่ อย่างเช่น ไม่กินข้าวนี้ ไม่กินข้าวอยู่ ตั้ง ๒-๓ ปี

โยม๒ : แล้วท่านไม่เจ็บป่วยหรือครับ

หลวงพ่ : อย่างที่เขาถามว่า ท่านอาจารย์เป็นอะไรไหม ? ก็อันนี้ที่มันมาให้ผลนี่ไง แต่ เพราะมัน ไม่ได้กินข้าวหลายปีนะ ๕-๖ วันทีก็มากินข้าวมือสองมือ กินสัก ๒-๓ วัน แล้วก็หยุดไปอีก ๕-๖ วัน ทำอย่างนั้นมาเป็นปีๆ เพราะทำมาเป็นปีๆ ตอนอยู่ที่บ้านตาด เขา เรียกว่าทำต่อเนื่องไง เหมือนตีเหล็ก ก็ตีต่อเนื่องเลย แล้วมันจะเสร็จ บางคนเผาเซดีเลย เห็นเขาคิดกันใหญ่เลย พอเหล็กมันเริ่มดำก็เลิก เห็นใหม่ อดทีหนึ่งยาวเลยนะ ๒๐-๕๐ วัน แต่แค่หนึ่งวันมันก็ไม่สามารถชำระกิเลสได้ แต่อันนี้มันต่อเนื่อง

อดอาหาร อดนอนนี่ทำมาเยอะ ทำมาจนแบบชำรุดหมด เหมือนกับอาจารย์ท่านว่า คล้ายๆกันเลย อดอาหารอยู่ที่บ้านตาด กินอะไรไม่ได้เลยนะ พอออกมาฉันโกโก้ตอน บ่าย พอฉันเสร็จเดินเข้าห้องน้ำนะมันไหลตลอด พอเข้าแล้วมันก็ออกเลย ไหลเลอะหมด เลอะหมดเลย นั่นทำขนาดนั้น

เราอดอาหาร ท้องมันก็ร้อง มันหิวมาก ท้องมันร้องจ๊อก...จ๊อก... จนเจ็บ กระเพาะหมดเลย จนคิดว่า “มึงตายแล้ว...มึงตายแล้ว” นี่กิเลสมันหลอกนะ จะให้เราเลิก ใจ ความคิดมันคิดขึ้นมาใจ “มึงตายแล้ว...มึงตายแล้ว ...มึงตายแล้วเด็ดขาด คราวนี้มึง ตายแล้วแน่ๆ”

โยม๒ : แล้วจะไม่ตายหรือ พระปฏิบัตินี้จะไม่มี.. ถ้าตายนี้ไม่มี ?

หลวงพ่ : ไม่จริงหรอก ! มันคือความคิดของเรา เราคิดตามหลักวิทยาศาสตร์กันว่า คนไม่กินข้าวนี้มันจะต้องตายโดยธรรมชาติ ทีนี้เราไม่กินข้าวแต่เรากินน้ำ เอาน้ำหล่อเลี้ยงไว้อยู่ ทีนี้มันหิว มันหิวมาก พอหิวมากก็เหมือนคนจนตรอกใจ เหมือนเราต้อนนักมวยเข้าไปจนมุม มันก็ต้องหาทางต่อสู้ เหมือนหมาใจ หมาจนตรอกแล้วมันต้องหาทางต่อสู้ นี่ก็เหมือนกัน มันจนตรอกว่า “แหม ! มันหิว มันอะไรทุกอย่างนี้” จิตมันก็ต้องหมุนเต็มที่แล้ว พอจิตมันหมุน มันก็หา

เราต้องการให้ความคิดเรา ให้เราเข้าไปจนตรอก ให้จนตรอกเพื่อหาทางออกไป ใช้อย่างนี้มันเพลิน ทุกข์กันทุกคนนั่นแหละ ทุกคนบ่นว่าทุกข์นะ แต่ทุกข์อย่างไรรู้ก็แล้วแต่ มันก็ยังพอไปได้

โยม๒ : ในขณะที่เรากำลังอดอาหารอยู่นี้ ร่างกายมันจะหิว เบา พอนั่งปุ๊บจิตมันจะตรงทึ่งคิงเลย

หลวงพ่ : ทึ่งคิงส่วนทึ่งคิง ใ้ทึ่งคิงนี้มันเป็นสมาธิใจ เวลาจิตจะเป็นสมาธิมันลง... วิต.... วิต... วิตลงไป แต่มันก็เป็นแค่บางทีนะ สมมุติว่าถ้าหิวจัด มันก็ไม่ลงหรอก มันกังวล แต่ว่าหิวๆ อยู่

โยม๒ : แต่ก็พิจารณาดีนะ ตอนหิวนี้

หลวงพ่ : เอ้อ .... มันร้องจ๊อก.. จ๊อก.. จ๊อกเลย กระทบะนี่ร้องหมด น้ำนี้ปั่นป่วน ใ้โฮ ! ปั่นป่วนหมดเลย แต่มันมีประเด็นอยู่ ๒ อย่าง จะเลิกหรือจะทำ เพราะมันเป็นสิทธิของเรา เราบังคับตัวเราเอง เราจะล้มเลิกก็ได้ อันนี้อาจารย์มหาบัวถึงได้ตั้งกติกาวัดของท่านว่าต้องให้ถือธุดงค์

ส่วนใหญ่ทุกคนตั้งใจ ตั้งปรารถนาจะทำความดี แต่พอทำไปได้สักพักแล้วก็เลิก นี่มันอยู่ที่จิตใจคนเข้มแข็งหรือไม่เข้มแข็ง การประพฤติปฏิบัติมันอยู่ที่ตรงนี้ ถ้าจิตใจเข้มแข็งจะได้ประโยชน์

โยม๑ : ถ้าภาวนาไปแล้วเห็นเป็นพระพุทธรูป ?

หลวงพ่ : พระพุทธเจ้ามาเยี่ยมก็ดี พระอรหันต์มาเยี่ยมก็ดี นี่ก็เหมือนกันนะ เห็นพระอรหันต์หนึ่ง เห็นพระพุทธรูปหนึ่ง เห็นพระพุทธรูปนี้เปรียบเหมือนเห็นพระพุทธเจ้าเปรียบได้เลย ส่วนใหญ่เขาจะอยากเห็นพระพุทธรูปกัน เป็นพระพุทธรูปนะเราก็เคยเห็นบ่อย ตอนที่ภาวนาจัดๆ จะเห็นพระพุทธรูปเลย พระพุทธรูปเป็นทองคำ พระพุทธรูปเป็นแก้ว เห็นไหม จิตสงบอย่างที่ว่า จิตดีขนาดไหน แล้วถ้าวันไหนเห็นพระพุทธรูปเป็นแก้วอย่างนี้ วันนั้นอาจารย์มหาบัวมา

โยม๑ : อันนี้ตัวเราจะหนาว จะขนลุกหมดเลยทั้งตัว และตัวจะตั้งโดยอัตโนมัติเลยคะ

หลวงพ่ : เขาเรียกว่าปิติ ปิติ ได้แก่ น้ำตา ร่วง ตัวใหญ่ ตัวพอง สั่นไหว คำว่าปิติใน วิตก วิจารณ์ ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ ปฐมฌาน เห็นไหม เกิดปิตินุส การเห็นพระพุทธรูปนี้มันก็ปิติ ความปิติอันนี้เขาเรียกว่า ปิติภายใน

ปิตินี้มันเป็นการลิ้มรสของธรรมอันหนึ่ง ปิติธรรมใน อย่างที่เขาว่า ความปิตินุส ที่เขาพูดกันโบราณว่า มีปิตินุส อิมใจ ว่าจัน มีความอิมใจ มีความสุขมีความปิติ แต่ที่เขาพูดกันนั้น เขาเปรียบเทียบ เอาธรรมะมาตั้ง แล้วเปรียบเทียบว่า เป็นปิติ มีความอิมใจ มีความสุข

แต่อันที่เราไปเห็นแล้วเราตัวพอง นี่เนื้อหาของปิติใน เนื้อหาเลย เราสัมผัสเองเลย เราเสพในหัวใจเลย มันจะพองใหญ่ เห็นพระพุทธรูปนี้ก็หนึ่ง ถ้าเห็นพระพุทธรูปถึงไม่ปิตินุสก็ยอดแล้ว นี่เห็นพระพุทธรูปแล้วยังขนพองสยองเกล้า ขนลุกขนพองเลย อันนั้นเป็นประโยชน์

โยม๒ : แปลว่ามีความตั้งใจสูง ตั้งใจปฏิบัติ

หลวงพ่ : ดีมากเลย ยอดอยู่แล้ว แต่อันนั้นมันก็เป็นอดีตไปแล้ว เห็นไหม เราก็ต้องสร้างสมไปเรื่อยๆ เพียงแต่ก็เป็นการบอกว่า เราได้ระดับหนึ่งไป อย่างที่เขาบอกว่า *ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต* ถ้าจิตสงบ เหมือนกับเข้าปฐมฌาน เข้าไปถึงสมาธิธรรม

สมาธิธรรม ความสงบ มีความรู้สึกอย่างไร นั่นละก็อันที่ว่าขนพองขนลุก นั่นละความสุขอันหนึ่ง ปิตินุส

เราได้ตัว แต่เราไม่ได้ชื่อ เราไม่รู้ใครใคร เราไม่รู้ว่ามีเขาเรียกชื่ออะไร เขาเรียกว่าชื่อปิติ ได้ตัวแต่ยังไม่ได้ชื่อ

โยม๑ : ประมาณสักอาทิตย์ที่แล้วคะ องค์ใหญ่ ที่แรกก็เป็นองค์เล็ก พอมาถึงก็องค์ใหญ่ เต็มเลย

หลวงพ่ : ขยายใหญ่

โยม๑ : ขยายใหญ่เลย

หลวงพ่ : พูดถึงนี่เป็นพระพุทธรูป แต่หลวงปู่มนนี่จิตท่านสงบมาก มาเป็นแบบพุทศุขเลย มาเหมือนร่างมนุษย์เลย มาในร่างของมนุษย์เลย สัมผัสกันได้ หลวงปู่มนท่านก็สงสัยว่า พระพุทธเจ้านิพพานไปแล้ว มาได้อย่างไร แล้วก็บอกว่า อ้าว..ก็มาในสมมุติ มาในชั้นไหน มาในธาตุ มาในชั้น

แต่เราไม่มีความสามารถขนาดนั้น เราเห็นเป็นพระพุทธรูปเฉยๆ นี่ถึงบอกว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธก็คือพระพุทธเจ้า อันนี้เท่ากับโยมได้เฝ้า พระพุทธเจ้าแล้วรอบหนึ่ง *ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต* ได้เฝ้าพระพุทธเจ้ารอบหนึ่ง

ดี เห็นพระพุทธรูปนี้เป็นของยอดเลย เพราะว่าบางที่บางแห่ง เขาจะให้นึกถึงพระพุทธรูปก่อนเลย อย่างเช่น นึกพุทโธ พุทโธ แล้วก็ให้นึกพระพุทธรูปด้วย เห็นไหม แต่ที่นี่เห็นเลย เห็นเอง แล้วเห็นลอยมา อันนี้เกิดขึ้นได้บ่อยๆ เกิดขึ้นได้หมายถึง นิमित ความสัมผัส เกิดขึ้นได้และมันเป็นปัญญาของเราด้วย

โยม๒ : หลวงปู่มนท่านนั่งสมาธิ แล้วจิตท่านสามารถขึ้นไปถามพระพุทธเจ้าได้เลย ?

หลวงพ่ : พระพุทธเจ้าสอน พระอรหันต์สอน อย่างในประวัติหลวงปู่มน แล้วพอไปในพระไตรปิฎก เขาก็ว่าเป็นไปไม่ได้ ก็อาจารย์มหาบัวบอกไว้ “ไปไม้ในกำมือ” ในพระไตรปิฎกมันก็ชัดเจนไว้แค่นี้ไง แต่ความจริงนี่คือ “ไปไม้ในป่า” พระพุทธเจ้ายังไม่ได้บัญญัติไว้

ที่นี้พอหลวงปู่มันไปเจอสิ่งที่นอกเหนือจากพระไตรปิฎกเข้าหน่อย ก็ไม่ยอมเชื่อนะ เขาขัดกัน เขาว่ากัน นั่นมันก็เรื่องของเขา แต่มันเป็นอย่างนี้

โยม๑ : อาจารย์คะ แล้วหนูจะทำจิตอย่างไรถึงจะได้สงบมากขึ้น

หลวงปู่ : กำหนดพุทโธ พุทโธ กำหนดพุทโธนี่เขาเรียกว่าเป็นคำบริกรรม คำบริกรรมคือกำหนดพุทโธขึ้นในหัวใจ นึกเอา พุทโธ พุทโธ แต่ถ้าจะสงบหรือไม่สงบนี้มันอยู่ที่สติ

จำให้ดี สติคือ ความระลึกที่อยู่ เรานึกถึงตัวเองตอนนี้ นึกถึงตัวเองนี่คือสติ สติคือความระลึกขึ้นมา สติสำคัญที่สุด ถ้ามีสติอยู่ หมายถึงว่า สิ่งที่ทำอยู่นี้จะเป็นความเพียร ใจ ฟังนะ แต่โยมเวลากำหนดพุทโธ พุทโธ ก็กำหนดแต่ชื่อนะสิ พอกำหนดปั๊บ มันก็คิดไปที่อื่น เห็นไหม สติมันไม่สืบท่อ

ถ้าสติสืบท่อ มันเหมือนกับดิน เราปั้นดิน เรานวดดิน เรานวดอยู่ตลอดเวลา ดินมันต้องนิ่มใช้ใหม่กว่าจะปั้นหม้อได้ ทีนี้เราเอาดินมากองไว้ เอน้ำใส่ แล้วดินก็เป็นก้อนอยู่อย่างนั้น เพราะเราไม่ได้นวด ต้องนวดอยู่ตลอดเวลา

คำว่านวดอยู่ตลอดเวลา คือ สติมันคุมอยู่ตลอดเวลา เราะระลึกที่อยู่ ไม่ใช่กำหนดพุทโธเฉยๆ นะ กำหนดพุทโธแล้วเราก็ตกไปโน้น แล้วกลับมา พุทโธ “แหม! ....พุทโธทั้งวันเลย” เขาว่านะ แต่คิดไปถึงไหนมาไม่รู้ก็รอบ แล้วก็บอกว่า “ฉันทึกพุทโธตลอดเวลาเลย” ก็นี่ก็อยู่ พุทโธ แล้วก็ไปคิดว่า “นั่นมันยังไม่ทำงานเลย โนนก็ยังไม่เสร็จ นี่ก็ยังไม่เสร็จ” โอ้...พุทโธ..ไปอีกแล้ว มันไม่ต่อเนื่อง มันขาดช่วงไปเห็นไหม เขาเรียกว่าขาดสติ พอพุทโธแล้วนี่ก็ไป นั่นสติมันปล่อยแล้ว พอสติมันปล่อยมันก็ไปทำงานอย่างอื่นแล้ว

อย่างที่เมื่อก็บอกว่า ให้อยากทำงาน ให้อยากภาวนา แต่ไม่ให้อยากในงานนั้น เห็นไหม นึกพุทโธนี้มันคุมอยู่ แล้วพอลดต่อไปสติมันก็ขาด สติมันขาดจิตนี้มันก็แกว่งออกไป พอแกว่งออกไปมันก็ฟาดไปที่อารมณ์อื่นก่อน แล้วพอนึกได้ว่าเรากำลังภาวนาอยู่ เราก็มานึกพุทโธใหม่ นี่ก็คือสติดึงกลับมา

ช่วงที่ว่างนี้ มันเหมือนเราจะเติมน้ำใส่แก้ว ให้เต็มแก้ว แต่แก้วมันแตกอยู่ข้างล่าง น้ำไหลออก มันไม่เต็มแก้วหรอก สมาธิก็ไม่เกิด เหมือนเราใส่น้ำลงไป..ใส่น้ำลงไป.. แต่แก้วมันแตก นี่ก็เหมือนกัน พอพุทโธ แล้วก็คิดไปโน้นแล้วกลับมา นี่มันแตก ไปรอบหนึ่งแล้วก็มาพุทโธ แล้วก็บอกว่า “แหม! นั่งพุทโธทั้งวันเลย ไม่เห็นจะเป็นสมาธิ”

เห็นไหม ถ้ามีสติอยู่ หมายถึงว่า การทำความเพียรอันนั้นยังเป็นความเพียร อาจารย์มหาบัวสอนประจำ ถ้าขาดสติเหมือนสักแต่ว่าทำ เหมือนกับเด็กทำงาน มันก็เล่นขายของ สักแต่ว่า แล้วไม่ได้ประโยชน์ ถ้ามีสติเหมือนผู้ใหญ่ทำงาน ผู้ใหญ่ทำงานแล้วมันค้าขายแล้วมันได้เงิน ได้ทอง สติสำคัญที่สุด

ต่อไปนี้ พุทโธต้องมีสติกำกับ แล้วถ้าขาดสติตัวนั้น ถ้ามันผลออกไปนี่คือขาดสติ แล้วคุณสิว่า เวลานั่งภาวนา วันหนึ่งมันขาดก็ครั้ง สติในวันนั้นขาดก็ครั้ง ก็จบไว้เลย แล้วคราวหน้าต่อไป กำหนดอีก ขาดก็ครั้ง เราจดจ่อ

โยม๓ : แล้วเราต้องกำหนดเวลามากหรือน้อยแค่ไหน

หลวงพ่ : ไม่จำเป็น

โยม๓ : ๕ นาที ๑๐ นาที

หลวงพ่ : ได้ทั้งนั้น ถ้าเริ่มต้น แต่ถ้ามันยิ่งมากยิ่งขึ้น ถ้ายิ่งมากขึ้นๆ ไป แสดงว่าสติมันเพิ่มขึ้นๆ การนั่งมากนี่ค่านั่งมากหรือนั่งน้อย ไม่จำเป็น เพราะอะไร คำว่าไม่จำเป็นนี้หมายถึงว่า ถ้านั่งมากแล้วมันไม่ตี นั่งน้อยยังดีกว่า ใจใหม่ มันไม่จำกัดว่าการนั่งมากหรือนั่งน้อยอะไรจะดีกว่ากัน การนั่งเพื่อให้จิตสงบ เพื่อความสงบของใจ ถ้าจิตสงบนั่นคือดี บางวันนั่งปั๊บ สงบเลย บางวันนั่งตั้ง ๒-๓ รอบ ก็ยังไม่สงบสักทีเห็นใหม่ นั่งน้อยหรือนั่งมากนี้มันไม่แน่นอน

โยม๓ : แล้วการสวดมนต์นี้ ถ้าเราจำไม่ได้ แต่เราอ่านเอาตามเสียงสวดนี้จะมีค่าเท่ากันไหม

โยม๒ : มีอานิสงส์เหมือนกัน ?

หลวงพ่ : เท่ากัน เพราะเราตั้งใจ เพราะเรายังไม่ได้ แต่ถ้าเราจำได้แล้วมันก็มีดีอีกอย่างหนึ่ง ถ้าเราจำได้แล้ว เห็นไหม เราสวดมนต์นี้มันก็เหมือนภาวนา พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ ถ้าเราเผลอ เราก็นึกไปที่อื่นใช่ไหม สวดมนต์ก็เหมือนกัน นะโมตัสสะ ะคะคะวะโต ถ้าเราสติพร้อม นะโม ตัสสะ ะคะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ

ถ้าเราไม่มีสติ นะโมตัสสะ อะระหะ ลืมแล้ว นึกใหญ่เลย นี่ก็ขาดสติ คล้ายๆ กับคำบริกรรมไง คล้ายๆ กับคำว่าพุทโธ พุทโธนี่ไง

โยม๒ : ถ้าเราสวดเป็นแล้ว เราก็ต้องสวดปากเปล่าก่อนใช่ไหม

หลวงพ่ : ใช่ การสวดปากเปล่านี่มันเหมือนกับเป็นการภาวนาอย่างหนึ่ง มันเหมือนกับ การทำพุทโธอย่างหนึ่ง เพราะถ้าวันไหนเราสติดี คำสวดจะไม่ผิดเลย เห็นไหม มันเหมือนกัน แต่ที่กางหนังสือนี้เพราะเรายังไม่สวดไม่ได้ แต่เราตั้งใจอยากจะทำความดี มัน เป็นสิ่งที่ประเสริฐ จริงไหม ขนาดสวดมนต์ไม่ได้ ยังกางหนังสือสวด แล้วมันจะไม่ดีได้ อย่างไร

โยม๒ : บางทีกว่าจะจบบทหนึ่งยังว่าตั้ง ๓-๔ ครั้ง

หลวงพ่ : นั่นละเห็นไหมสติมันขาด การสวดมนต์มันดีตรงนี้ไง ๑. ได้บุญกุศล เพราะว่าสรรเสริญพระพุทฺธคุณ เราสรรเสริญคำพูดของพระพุทฺธเจ้าหนึ่ง พุทฺธคุณด้วย สรรเสริญด้วย แล้วเป็นภาษาบาลี เทวดาในบ้านนะ ภูตผีที่อยู่ในบ้าน ถ้าเขาได้ยิน เขา อนุโมทนานะ

โยม๒ : แล้วเราควรสวดในใจหรือส่งเสียง

หลวงพ่ : จะในใจหรือส่งเสียงส่งเสียงเขาก็ได้ยินหมด จะข้างนอกหรือข้างใน เขาจะรู้ทันที แล้วมันจะเกิดความเจริญรุ่งเรืองในครอบครัว เพราะว่าการสวดมนต์สวดพร เทพ เขามี เทพพวกนี้ เขาจะอยู่ในบ้านเรา

โยม๒ : เขาจะรับรู้ด้วยหรือ ?

หลวงพ่ : รับรู้ด้วย

โยม๓ : เขาจะฟังเราออกหรือ ?

หลวงพ่ : ฟัง ภาษาบาลีมันเป็นภาษากลาง

โยม๓ : แล้วถ้าพูดถึงว่าเขาฟังเรา เราตั้งใจสวดให้เขา แล้วเราแผ่เมตตาให้เขา เขาจะได้รับไหม ให้เขามาอนุโมทนากับส่วนบุญของเรา

หลวงพ่ : แค่ว่าได้ยินเขาก็ชื่นใจแล้ว ในสมัยพุทธกาล ค้างคววมันเกาะอยู่บนถ้ำ แล้วเวลาพระสวดมนต์ ค้างคววมันฟังเสียงสวดมนต์ มันชื่นใจมากนะ มันเปลอมันเลยปล่อยขา หัวโหม่งพื้นตาย ก็ได้ไปเกิดบนสวรรค์หมดเลย

โยม๓ : อ้าว.. ไปสวรรค์เลย ?

หลวงพ่ : ไปสวรรค์เลย ! มีอยู่ในพระไตรปิฎก เพราะอะไร เพราะชื่นใจกับเสียงสวดมนต์นั้น เป็นบุญใหม่ ! แล้วทำไมจะต้องไปอุทิศส่วนกุศลอีก แต่อุทิศมันก็ต้องอยู่ นี้ไม่อุทิศก็จะได้ขนาดนี้แล้ว

สวดมนต์นี้มีมากเลย มีอยู่ในพระไตรปิฎก ค้างควาเออ อะไรเอ่ยที่ว่าเป็นสัตว์ มันฟังแล้วมันเพลิน โภชนงค์ เห็นใหม่ มีสติ ธรรมวิชัย ก็ติดตาม มันก็มันนะพอเปลอก็ปล่อยดิน ตกมาหัวโหม่งพื้นถ้ำตาย ก็ไปเกิดบนสวรรค์

โยม๓ : เป็นอานิสงส์ผลบุญอันนั้นใช่ไหม

หลวงพ่ : แน่นอน อานิสงส์ผลบุญที่เขาชื่นใจใจ อย่างอนุโมทนาด้วย ทานด้วยคือให้ทานอย่างคนที่มาด้วยกันนะ โยมให้นะ แล้วเขาก็คิดขอให้มีส่วนบุญส่วนกุศลด้วย คิดใจอนุโมทนาไปกับเขา เห็นใหม่แก่อนุโมทนาไปกับเขาก็ได้บุญแล้ว แล้วที่พระสวดมนต์ละ แล้วฟังนี่เหมือนอนุโมทนาใหม่ ใจมันนุ่มไปไง.. ใจมันนุ่มไป..

โยม๓ : แล้วอย่างของที่ใส่บาตรมา แต่ท่านไม่ได้ฉัน แล้วเจ้าของเขาจะได้บุญไหม

หลวงพ่ : ยิ่งกว่าได้บุญ เพราะตอนเขาใส่บาตรมา ตอนนั้นที่มันเป็นบุญกุศล เขาใส่บาตรมา เรารับมาแล้ว เนื้อนาบุญของโลก ใจใหม่ เราหว่านข้าวลงไปโนนา หว่านไปหมดเลย ที่นี้ข้าวในนามันงอกขึ้นมา เราหว่านไปเม็ดหนึ่งแล้วเกิดขึ้นมา จะให้ต้นข้าวนั้น

เกิดข้าวแค่มืดเดียวได้หรือเปล่า ทำไมข้าวมันออกมาเป็นรวงละ ข้าวเม็ดหนึ่ง ก็มาเป็นข้าวต้นหนึ่งใช่ไหม แล้วทำไมมันออกข้าวมาอีกเยอะเลย

อันนี้ก็เหมือนกัน ใสบาตรไปแล้ว ใสบาตรไปก็เป็นเนื่อนาบุญแล้ว ธรรมดาที่ทั่วไปนะ ถ้าเป็นเถตรงนี้เขาจะแกะ แล้วตัดทุกฤดูใช่ไหม เขาทำอย่างนั้นเพื่อเป็นสมมุติโลก แต่อันนี้เรารับมา รับปีนี้ใจมันได้แล้ว

โยม๓ : คือว่าเด็กเขาสงสัย เขาบอกว่าเมื่อเช้าน้องบ๊วยเอามาถวายพระ เขาบอกว่าพระไม่ได้ฉันแล้วแจกไปแล้ว

หลวงพ่ : ฉัน.. ฉันหมดเลย มีคนมาให้ฉัน เขาถวายเราเลย อย่างตอนนี้กำลังถือธุดงค์อยู่ สิ่งที่เขาเอามาถวายเราก็รับเลย โยมเอามาถวายพระนี่เป็นของใคร เป็นของพระหรือของโยม ถวายพระไปแล้วก็เป็นของพระ ฉะนั้นถ้าเป็นของพระ แล้วพระถือธุดงค์ พระไม่ได้ฉัน ใช่ไหม เพราะพระถือธุดงค์ จะฉันเฉพาะที่ตักบาตร ฉะนั้นอันนี้ถ้าเอาไว้มันก็ไม่ได้ประโยชน์ เราก็บอกว่าอันนี้ของพระ ของโยมไม่มีนะ เพราะโยมถวายพระไปหมดแล้ว ของโยมไม่มีหรอก แต่อันนี้ของพระ แล้วพระให้ลูกศิษย์

โยม๓ : แล้วลูกศิษย์เอาไปกินก็ไม่บาปใช่ไหม

หลวงพ่ : ไม่บาปสักทีพระให้ ขโมยหรือเปล่า

โยม๓ : ไม่ได้ขโมย

หลวงพ่ : พระเป็นคนให้ พระให้เอาไป เพราะอันนี้เป็นของพระ กินแล้วยังได้บุญอีกด้วย เพราะอะไร เพราะของพระ พูดประสาเราว่าพระให้

ทีนี้คนมันมองตรงนี้ไม่ออก ถ้าเด็กหรือคนทั่วไปนี้จะมองตรงนี้ไม่ออก พอมองตรงนี้ไม่ออก มีนะข้างนอกนี้เขาคิดแบบนี้เหมือนกันเลย ข้างนอกพอเขาใสบาตรแล้วเราเอาขนมไปแจกเด็ก เขาบอกว่านี่คือแลกกัน ไม่ได้แลกหรอก คือว่าโยมใสบาตรมา ใช่ไหม แล้วเราไปถึง เราก็เอาขนมนี้ให้เด็กไปอย่างนี้ มุมกลับนะ วินัยเขาบอกว่าทานมันตร่วง ต้องเอามาก่อนใช่ไหม ต้องให้พระรับก่อน แล้วพระอนุโมทนาเสร็จแล้วถึงจะให้โยมได้ใช่ไหม แต่นี่ยังไม่อนุโมทนา เขาก็บอกว่าเป็นทานตร่วง

ไม่ ! ให้มาแล้ว รับแล้ว บุญได้ไปแล้ว แต่ที่เราให้เด็ก พอเด็กมันได้ขนม มันดีใจ แล้วมันจะคิดถึงศาสนา พอเด็กคนนี้นั้นคิดถึงศาสนา ใจมันเป็นบุญกุศล เห็นไหม ธรรมและวินัย ใจ ถ้าเราไปติดในข้อกฎหมายนี้เราจะทำอะไรไม่ได้เลย อย่างที่ว่าเมื่อกี้ ทุกอย่างมา เขาต้องตัดทั้งหมดเลย เราถึงบอกว่าพระองค์นั้น พูดย่างๆ อย่างนี้ ยังไม่แน่ ยังลังเล ยังทำไม่ได้ ยังดีใจ ถึงต้องทำอย่างนั้น เพื่อให้โยมเขาเห็น

แต่สำหรับเรานี้ พอใส่บาตรตุม บุญเต็มหัวใจ ผลก็เอาไปแล้ว เพราะใส่บาตรมาแล้วก็เป็นของพระทั้งหมด พระเอามาแล้ว พระฉันแค่หนึ่งกระเพาะ ยังไงก็กินไม่หมดหรอก เพราะเต็มบาตรนี้พระฉันไม่หมด ทีนี้พอพระฉันไม่หมดแล้วพระเก็บของนี้ เพื่อจะเอาไปแจกโยมอีก เช่น ตอนนี้นำทำบุญกับอาจารย์มหาบัว ทอดกฐินนี้ได้บุญ ๒ ต่อ ๑. ทำบุญกับอาจารย์มหาบัวซึ่งเป็นพระอรหันต์ แล้วอาจารย์มหาบัวก็เอาเงินทองที่ทำบุญนี้ไปช่วยชาติ สองไหม นี่ก็เหมือนกัน ให้พระแล้ว พระช่วยคนอื่น เท่ากับได้บุญ ๒ ต่อ

โยม๓ : แล้วพวกดอกไม้อะคะ

หลวงพ่ : เหมือนกัน

โยม๓ : ดอกไม้นี้เราให้ท่าน แล้วท่านไม่ได้เอาไปไหน แล้วเราเก็บเอาไปบูชาพระที่บ้าน ได้ผลประโยชน์ตรงไหน แล้วเราบป้ไหมถ้าเราเอาไปบูชา

หลวงพ่ : ต้องขอ.. ต้องขอ อย่างนี้ให้ไว้บูชาพระ “ของที่พระให้ กับของที่พระไม่ได้ให้” ฟังให้ดีๆ อย่างของที่พระให้นี่เราให้อยู่แล้ว อย่างดอกไม้ นี่ จริงอยู่..ถ้าเราเอาไปให้พระ พระก็บูชาเท่าที่จำเป็น ที่เหลือเขาก็โยนทิ้ง แต่ถ้าเราไปเก็บนะ อย่างนั้นมันเป็นของในวัด เป็นของของสงฆ์

บางคนจะไม่เข้าใจตรงนี้ มีนะคนเขาบอกว่า “อย่าไปรับของพระนะ จะเป็นเปรต” เราบอกว่า “พระองค์ไหนเป็นคนพูด” เราถามพวกโยมนี่แหละว่า “พระองค์ไหนเป็นคนพูด ที่ว่าพระให้ขนมเด็ก แล้วเด็กจะเป็นเปรต”

เด็กนี่มันมาลักของสงฆ์หรือเปล่า เห็นไหม เวลาโยมถวายสังฆทาน ที่อื่นเขาถวายสังฆทาน ต้องให้รับศีล ต้องถวายสังฆัสสะ แต่เราไม่กล่าวคำถวายเพราะอะไร

นี่ไง ถ้าสังฆัสสะนี่ก็คือของสงฆ์ ภิกษุหนุ่มลาภของสงฆ์มาเป็นส่วนตัว เป็น
อבותี ปาจิตตีย์ เห็นไหม

แล้วพอเป็นของสงฆ์ซะใหม่ แต่ถ้าจะให้ถูกกฎหมาย ถูกวินัย ถวายสังฆทาน
เป็นสังฆัสสะ ก็เป็นของสงฆ์ สงฆ์ต้องทำการอุปโลกน์ไง อุปโลกน์ว่าของนี้ต้องแจกให้
ในสงฆ์ก่อน ในเถระซะใหม่ ในนวกะ ในสามเณรรัสสะ ในคฤหัสถ์ ของนี้ก็แจกกันได้
มันต้องมีพิธีกรรม กับพิธีกรรมไง

ทีนี้เราไม่มีพิธีกรรม ถวายมานี้คือถวายสังฆทาน ใช้อยู่เป็นของของสงฆ์ ถ้าให้
อย่างนั้นจะเป็นสังฆทานเลย แต่ไม่กล่าวคำสังฆัสสะ ให้มันเป็นในแง่ของกฎหมายซะ
ใหม่ ให้เราแล้วเราก็รับไว้ แล้วเดี๋ยวเราก็แกะ เราก็ใส่ตู้ไว้ เพราะฉะนั้นองค์ไหนก็ใช้ได้
หมด

โยม๒ : ผู้ถวายนี้ถึงไม่ได้กล่าว อิมานิ ก็ยังได้บุญเหมือนกัน ?

หลวงพ่ : มันอยู่ที่เจตนาหนุน เจตนาว่าอยากจะถวายอะไร

โยม๒ : อย่างถ้าผมไม่ได้กล่าวคำว่า อิมานิ มะยัง ภันเต ผมไม่ได้กล่าว ก็ไม่เป็นไร ?

หลวงพ่ : เด็กๆ นี่ไงมันมามันจะถวาย มันก็ “เอ.. เสียขายนะ” ตั้งใจมาจะถวายสังฆทาน
นะ “เอ..จะให้พระดี ไม่ให้พระดี” ต้องตัดใจไง อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ เพื่อจะให้มัน
ตัดขาดตรงนี้ นี่ทำบุญแบบเด็กๆ แต่ถ้าทำบุญแบบผู้ใหญ่ นะ เรามาถึง เราตั้งใจเอามา
ถวาย แล้วเราก็วางไว้

เจตนาตั้งใจถวายเป็นสังฆทาน พอใครมาเราถึงบอกว่าอนุโมทนานะ อันนี้ถวาย
สังฆทาน ทำบุญแบบผู้ใหญ่ไง อิมานิ นั่นมันคือทำบุญแบบเด็กๆ มันลึกลงใจ มันยังข้อง
ใจ

ผู้ให้ก็ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ขณะให้ก็ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ให้แล้วไม่เสียขาย ผู้ให้
ก็ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ตั้งใจมาเลย เวลาให้ก็ “เอ... พระองค์นี้ไม่ค่อยดี พระองค์นี้ไม่
อยากจะให้เลย” เห็นไหม ชักลึงเลใจแล้วนะ อิมานิ เลยเพื่อตัดใจ ให้เถอะ.. ให้เถอะ.. ชัก
ลึงเลแล้ว นี่ทำบุญแบบเด็กๆ อันนี้ถึงบอกว่าพอเข้ามาวัดแล้วจะเลอะ

คนมาถามอยู่ว่าทำบุญแล้วต้องกรวดน้ำใหม่ ..ต้อง เพราะอะไร เพราะเขายังเด็ก อยู่ เพราะเขาถาม แสดงว่าเขาถึงเลแล้ว กรวดน้ำ เห็นใหม่ พอเอาน้ำลง เขาก็ตั้งใจ กรวดน้ำ เพราะเห็นน้ำลง เขาก็แผ่ส่วนกุศลไปที่น้ำนั้น เขาก็ตั้งใจไซ้ใหม่

พอนานๆ เข้า “อาจารย์ต้องกรวดน้ำใหม่”

“กรวดน้ำใจนะ น้ำนั้นไม่ต้องหрок” เราคิดเอาสิ อุทิศส่วนกุศลให้พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ทำไมต้องเอาน้ำนั้นมาเป็นที่หมายละ เราอ่อนแอจนต้องเอาน้ำนั้นเป็นเจ้านาย หรือ น้ำใจมันสำคัญกว่าน้ำข้างนอกไหม การอุทิศส่วนกุศล คืออุทิศน้ำใจนี้ บุญกุศล เกิดขึ้นที่ใจ

โยม๓ : สมมุติ ถ้าอย่างเราไปทำบุญที่ไหนมา เราไปที่รูป แล้วเราไปแผ่เมตตาให้เขา เขา จะได้รับไหม

หลวงพ่ : ได้ตลอด เราแผ่เลย สวดมนต์เสร็จนี้ก็ต้องแผ่เมตตาแล้ว แล้วทำไมที่เวลาพระ เขา ทำวัตรเสร็จ เขาก็อминаเหมือนกัน เขาไม่เห็นต้องกรวดน้ำด้วยเลย อันนี้มันเป็น พิธีกรรมที่เขาคิดกันมา เพื่อจะให้คนที่ลังเลสงสัยนี้ ให้มันจงใจ ตั้งใจ โดยเอาน้ำนี้เป็น จุดหมายไป

ถ้าเราโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่แล้ว ก็ไม่ต้องอาศัยน้ำนั้น

โยม๓ : แล้วถ้าพูดถึง เวลาเราสวดมนต์หมดแล้วทุกบท สรุปร่ายเราก็ อมินา ด้วย เหมือนกับเป็นการกล่าวคำถวายทาน

หลวงพ่ : ถูกต้อง พระเขาก็สวดอย่างนั้นทุกวัน พระเขายังต้องเอา อมินา ตบท้าย เพราะ ถ้าแปลมาก็คือ เป็นการอุทิศส่วนกุศลให้ตั้งแต่ครูบาอาจารย์ ลงมาเรื่อย จนถึงปู่ ย่า ตา ยาย ลองแปลออกมาสิ อมินา แปลว่าอะไร เหมือนกัน แต่เป็นภาษาบาลี เป็นภาษากลาง เหมือนภาษาอังกฤษไป ทัวไปเขาจะรู้กันหมด